

OHLÉDNUTÍ ZA SEMINÁŘEM CROSS BORDER 2018 V BUKUREŠTI

Helena Košťálová, EKS, Expertní komora kariérového poradenství
Gabriela Kobotová, Centrum Euroguidance

Již tradičně se každým rokem koná mezinárodní seminář Cross-Border organizovaný Centrem Euroguidance, každý rok na jiné téma a každý rok bohatší o další účastnické země. Ten letošní se konal v Rumunské Bukurešti ve dnech 13. - 14. 11. 2018. Téma tohoto ročníku s názvem „*Guidance and counselling in the school curriculum. Experiences, practices, innovations and responses to current challenges*“ se týkalo kariérového poradenství na školách, jeho postavení ve školním systému i praktické realizace konkrétních aktivit ve výuce.

Seminář zahájila hostitelská země, která reflektovala průběh nedávno zavedené reformy školního kurikula. **Dr. Ciprian Fartușnic** (Institute of Educational Sciences) a následně **Dr. Speranța Țibu** (Centrum Euroguidance) představili klíčové aspekty reformy, která byla zahájena v roce 2013 na základních školách, v dalších vlnách pak následovalo poradenství pro střední školy. Potřebnost takového kroku opírá Rumunsko o zjištění ELGPN a UNICEF a mezi klíčové aspekty patří:

- Stabilní a komplexní program kariérového poradenství
- Návaznost kariérového poradenství po celou dobu povinné školní docházky
- Preventivní aktivity, práce se všemi dětmi ve třídě
- Zvláštní zřetel je kladen na „wellbeing“ (prosperita, spokojenost) každého dítěte, uvědomování si vlastních zdrojů i možností
- Zvyšování autonomie ve vzdělávání
- Příprava na svět práce budoucnosti, propojení s kariérou cestou „po škole“
- Důraz na zdraví každého jedince a ochranu životního prostředí

Co si pod tím máme představit v praxi? Tak například předmět „osobní rozvoj“ je povinný pro žáky základních škol již od 0. ročníku (6 let) a jeho časová dotace je 35 vyučovacích hodin ročně. Pro starší žáky (10 – 14 let) se na Rumunských základních školách nabízí kariérové poradenství, které již propojuje osobní rozvoj se světem povolání (opět v rozsahu 35 hodin ročně). Poslední úroveň Rumunského poradenského systému je tzv. odborné poradenství, které navazuje na předchozí stupeň a zahrnuje jak osobní předpoklady i aspirace každého žáka, tak i možnosti budoucího uplatnění. V Rumunsku je povinné pro žáky ve věku 14 – 16 let s časovou dotací 1 hodiny týdně. K zmíněným školním předmětům existují učebnice, pro každý ročník zvlášť.

Aby se principy, které si Rumunsko ve strategických dokumentech vyčlenilo, staly nedílnou součástí praxe, bude potřeba ještě ujít kus cesty. Experti z praxe si toho jsou vědomi a již nyní pojmenovali klíčové otázky k zodpovězení, např. „Jak se aplikuje teorie do praxe a jak tyto

výsledky změřit?“, „Jakou další podporu budou potřebovat kariéroví poradci?“, „Jaké další vzdělávání budou poradci potřebovat?“, „Jaký je dopad změn kurikula v praxi?“.

Zajímavé téma přinesla **Maria Paula Paixão** (Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Coimbra, Portugalsko), která hovořila o současných výzvách kariérového poradenství ve školním kontextu. Konkrétně o tzv. modelu „kariérových zdrojů“. V současné době, kdy se ve všech pádech skloňují témata jako kariérový management, kompetence pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy (CMS), proteánská kariéra atd., se nabízí otázka – Jak vlastně můžeme pomoci žákům na školách budovat jejich budoucí profesní rozvoj?

Podle autorky prezentace je důležité stavět na následujících principech:

- Zajistit společenské, politické a ekonomické podmínky pro celoživotní vzdělávání
- Zajistit dostatečnou flexibilitu a variabilitu ve vzdělávacím systému
- Zajistit inovativní/kreativní přístup ve vzdělávacím procesu, stejně jako jeho průběžnou evaluaci a následnou úpravu
- Zajistit dynamický, preventivní a systematický systém (model) kariérových služeb ve vzdělávacím procesu

Samotný model „kariérových zdrojů“ (Hirschi, 2012), se kterým M. Paixão pracuje, rozlišuje 4 typy zdrojů:

- Lidský/vědomostní kapitál (formální, neformální i informální vzdělávání, zkušenosti atd.)
- Sociální zdroje (sítě „blízkých“, mentoři, vlivní lidé v okolí atd.)
- Psychické zdroje (osobnostní rysy, předpoklady, vlastnosti atd.)
- Kariérové zdroje (zájmy, cíle, schopnosti atd.)

M. Paixão pracovala na dlouhodobém výzkumu, ve kterém se zaměřila na to, co může přispět k profesnímu rozvoji a posilování kariérové identity u mladých lidí. Co doporučila mezi vhodnými intervencemi?

- Nabízet žákům možnosti a učit je zvažovat dlouhodobé i krátkodobé důsledky
- Podporovat další zkoumání příležitostí
- Podporovat rozhodovací schopnosti
- Podporovat stanovování cílů, krátkodobých i dlouhodobých vizí
- Poskytovat pozitivní/konstruktivní zpětnou vazbu
- Dát studentům možnost zažít individuální úspěch
- Dávat studentům přiměřeně náročné a motivující úkoly, na nichž mohou růst
- Přizvat ke spolupráci rodiče a další vlivné osoby ze života žáků
- Podporovat spolupráci všech důležitých aktérů (komunitní organizace, místní zaměstnavatelé, státní instituce, neziskové organizace atd.)
- Podporovat sebepoznávací aktivity a osobnostní rozvoj (např. mindfulness)
- Naučit studenty vyrovnávat se se změnou
- Posilovat zodpovědnost studentů

- Poskytnout rodičům a blízkým žáků informace a podporu, aby dokázali být svým dětem oporou při studiu i budování kariéerní dráhy (s ohledem na prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání)
- Posilovat vnitřní motivaci žáků a studentů
- Vyvinout a využívat systém „včasného varování“, který včas odhalí riziko školního neúspěchu, záškoláctví a předčasné odchody ze vzdělávání

Další inspirace z workshopů

Kromě hlavních řečníků se sešla na workshopech v jednotlivých sekcích celá řada inspirativních hostů z praxe. Zde bych ráda zmínila **Mladena Šljivoviće**, učitele fyziky, který vypracoval pro své žáky poměrně rozsáhlý projekt, v rámci něž seznámil své žáky s experty z různých oborů (např. trenér, archeolog atd.), kteří měli za úkol mluvit o své práci ve spojení s předmětem, na který byli pozváni. Kouzlem bylo i to, že předměty často na první pohled nejevily žádnou návaznost na danou profesi, a děti si právě proto mohly uvědomit, jak široce se předmět dá využít dál v životě a v práci. Mladen také zorganizoval sérii exkurzí (STEM Hiking Tour). Díky tomu měl možnost upozornit na (někdy ne zcela zřejmě) propojení odborných předmětů z praxí. Pro kontext českého školství je to krásný příklad, jak naplnit v praxi požadavek propojování tzv. „STEM“ předměty (např. biologie, fyzika, chemie, matematika, ICT, ekonomie, zeměpis atd.) se světem práce.

Jedním z dalších workshopů byl maďarský projekt **Talentum**, který dával žákům možnost stínování různých profesí, a pracoval s jejich očekáváními a reflexí před i po stínování. Do projektu a potažmo kariérového poradenství žáků na škole byli také zapojeni rodiče, jako ti, kteří otevřeli své kanceláře/dílny/ordinace k celodennímu stínování a otevřeli tak diskuzi s dětmi o jejich práci a každodenní náplni.

A závěrem přidávám slogan, který se na workshopech mnohokrát v diskusích opakoval: *„V minulosti byla volba školy cíl. Dnes je to první krok, začíná tím dlouhá cesta.“*